

POSUDEK

vedoucího na diplomovou práci

Jméno a příjmení studenta: Bc. Marcel Palatáš
Téma diplomové práce: Metodologické postoje v díle
Jonathana Z. Smitha
Vedoucí práce: Dr. Gebelt

Záměr práce je v souladu s jejím zadáním formulován jako nastínění metodologické a teoretické stránky Smithovy religionistiky. Pravdou je, že v české religionistice žádná taková práce sepsána nebyla (nebo o ní alespoň nevím). Práce má poměrně jednoduchou a logickou strukturu: Po představení Smitha coby osobnosti světové religionistiky a po nastínění širšího rámce jeho tvorby v první kapitole se Palatáš věnuje Smithově konceptualizaci religionistického pojmosloví, přesněji především pojmu „náboženství“ (3. kap.), jeho programu komparativní religionistiky (4. kap.) a nakonec okruhu otázek, jejichž tematizací se Smith asi nejvíce proslavil, posvátnému prostoru, teorii mýtů a rituálů (5. kap.) Ještě než se ale ke Smithově religionistice dostane, věnuje se student v druhé kapitole tomu, jak se Smith vypořádával s Eliadeho tvorbu. Palatášovo kritické zhodnocení díla J. Smitha na s. 59 až 62 práci uzavírá. Seznam použité literatury čítá 14 Smithových děl a přiměřené množství sekundární literatury.

Marcel Palatáš si pro svou práci zvolil nelehké téma. Texty J. Smitha jsou poměrně náročné a ne úplně snadno čitelné, navíc k postavě tohoto badatele existuje jen velice málo sekundární literatury, která by mohla pomoci jako vodítko. Palatášova práce dle mého určitě splňuje nároky kladené na magisterskou práci. Práci hodnotím jednoznačně pozitivně. Je psána čtivě, bez zbytečných a u studentů obvyklých nepřesností a nejasností v argumentaci. Už při průběžném pročitání jednotlivých pasáží textu jsem studentovi připomínal, aby dával více prostoru své vlastní interpretaci Smithova díla a nespoléhal jen na dílčí sekundární literaturu. Domnívám se, že tento požadavek v předloženém textu Palatáš splňuje, byť se i v závěrečném hodnocení často spoléhá na práce jiných badatelů. Myslím, že zevrubnější kritika už by předpokládala

rozpracovanější či hlubší vlastní teoretické zázemí studenta. To už ale spojuji spíše s požadavky na práci doktorskou.

K textu mám pouze několik dílčích poznámek, resp. otázek (sporná místa podtrhávám):

Ve větě: „...v článku, jehož název by se dal přeložit jako ‚When the Chips are down‘.“ (s. 9) student zřejmě zapomněl název přeložit.

Na s. 10 student píše: „Náboženství je podle Smitha akademická kategorie druhého řádu, ale pokusil se jej uchopit i definicemi zaměřenými na náboženské prožívání reality kulturně-sociálního, ryze lidského světa.“ Znamená to tedy, že definice zaměřené na „náboženské prožívání...“ nejsou koncepty („kategoriemi“) druhého řádu?

Na s. 11 se píše: „Také se pokusím ukázat kritiku Smithova užívání analytických kategorií (jako je právě i ‚rituál‘), zaměřenou na jeho tendenci manipulovat s nimi tak, aby logicky zapadaly do jeho teoretického rámce.“ Domnívám se, že když je dle Smitha badatel povinen kategorie, které užívá, řádně definovat, tak by do jeho vlastního teoretického rámce zapadat měly!!! Nebo ne?

Na s. 28: „...její metodologie, tedy postupného procesu proměn religionistického myšlení o tom, jak náboženské fenomény zkoumat.“ To, co student popisuje, není metodologie, ale spíše dějiny oboru.

Na s. 28: „Jelikož je však interpretace, navzdory snaze o metodologickou korektnost, vždy více či méně subjektivní, není žádná obecná, univerzální religionistika, ale vždy nějaké konkrétní autorovo uchopení partikulární náboženské problematiky.“ Z toho, že interpretace je subjektivní a uchopení vždy konkrétní, nelze usuzovat, že není „obecná, univerzální religionistika“. Ostatně co má student na mysli „obecnou a univerzální religionistikou“?

Na s. 30: „...jelikož nelze jasně a bezezbytku definovat, co to znamená.“ Nevím, jak to student myslí. Není naopak dle Smitha badatel povinen definovat, co jednotlivé kategorie znamenají?

Na s. 30: „Kategorie druhého řádu jsou jejich rozšířením [kategorií prvního řádu.]“ Zajímalo by mě, jestli si to dle studenta myslí Smith, nebo jestli je to názor autora magisterské práce. Jsou-li „kategorie druhého řádu“ definovány

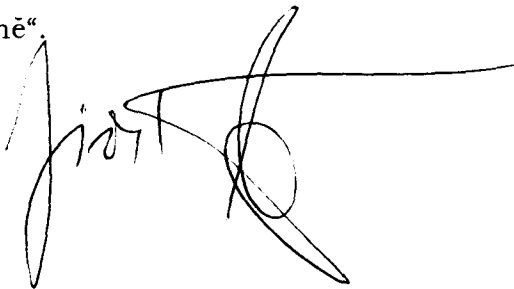
(dle Smitha) religionistou pro účely jeho konkrétního výzkumu, pak nemusí být rozšířením pojmů prvního řádu!!! Ostatně Palatáš sám píše, že "náboženství" je dle Smitha "výplodem akademické imaginace" (s. 31).

Na str. 37 až 39 student několikrát zmiňuje pojmy intepretace a vysvětlení. (Srovnání má "poskytnout nové, ‚svěží‘ interpretace..."; nejdůležitějším cílem religionistiky je podle Smitha vědecké „vysvětlení“ atp.) Moje otázka k obhajobě: Jaký je vůbec dle Smitha vztah mezi intepretací a vysvětlením? Je podle něj interpretace dílčím postupem na cestě k „vysvětlení“, jak se zdá z výkladu na str. 39? Spojuje interpretaci s „rozuměním“?

Hodnocení práce: „výborně“

ThDr. Jiří Gebelt, Th.D.

11. 8. 2014

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jiří Gebelt', with a long horizontal stroke extending to the right.